

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XXXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

EPIST. XXXIV.

GAUDERE se in profectu Lucilij, quia ab ipso est: & ipse eum formauit. Hortatur porro pergere, & ad summum.

CRESCO & exulto, & discussâ senectute recalefco, quoties ex his quæ agis & scribis, intelligo quantum te ipse (nam ¹ turbam olim reliqueras) supergrederis. Si agricolam ² arbor ad fructum perducta delectat, si pastor ex fœtu gregis sui capit voluptatem, si alumnus suum nemo aliter intuetur quam vt adolescentiam illius suam iudicet: quid euenire credis his, qui ingenia educauerunt, & quæ tenera formauerunt, adulta subito vident? Assero te mihi. meum opus es. Ego cum vidissem indolem tuam, inieci manum, exhortatus sum, addidi stimulos, nec lentè ire passus sum, sed subinde incitavi: & nunc idem facio. Sed iam currentem hortor, & inuicem hortantem. Quid, **B** aliud, inquis, ³ adhuc volo? in hoc plurimum est. ⁴ Non sic quomodo principia totius ⁵ operis dimidium occupare dicuntur, ita res animo constat: pars magna bonitatis est, velle fieri bonum. Scis quem dicam bonum? perfectum, absolutum, quem malum facere nulla vis, nulla necessitas possit. Hunc in te prospicio, si perseueraveris & incubueris, & id egeris, vt omnia facta dictaque tua inter se congruant ac respondeant sibi, & vnâ formâ percussa sint. Non est huiusmodi animus in recto, cuius ⁶ acta discordant.

EPIST. XXXV.

AMICVM illum sibi optat, id est virum bonum. aliter enim amicus nemo est, etiamsi amat. Hoc ergo faciat, & imprimis discat **CONVENIENTER** viuere, id est constanter, id est **C** sapienter.

CVM tetam obnixè rogo ¹ vt studeas, meum negotium ago. habere amicum volo: quod contingere mihi (nisi pergas excolere te, vt cœpisti) ² non potest. Nunc enim amas me, amicus non es. Quid ergo? hæc inter se diuersa sunt? imò dissimilia. Qui amicus est, amat: qui amat, non vtique amicus est. Itaque amicitia ³ semper prodest: amor etiam aliquando nocet. Si nihil aliud, ob hoc profice, vt amare discas. Festina ergo, dum mihi proficis, ne istuc alteri didiceris. Ego quidem percipio iam fructum, cum mihi fingo vno nos animo futuros, & quidquid ætati meæ vigoris abscessit, id ad me ex tuâ,

EPIST. XXXIV. I. TURBAM OLIM.] Libri scripti, turbam quam olim. Lego, turbam quidem olim.

2. ARBOR AD FRUCTVM.] Meus, arbor fructum productura: & bene.

3. ADHVC VOLO?] Vide ne distinctiunculâ magis expediatur: Quid aliud, inquis, adhuc volo. Vt hæc Lucilij sint: & quid vltra hortère, mi Seneciam volo. Et subiit: Multum, hoc quidem esse, non tamen omnia.

4. NON SIC QUOMODO.] Quidam libri, Nam sic: & melius.

5. OPERIS DIMIDIUM.] Notum adagium, & Floratio, in hac ipsâ re expressum: Dimidium facti qui cœpit, habet: sapere aude. Velis, & tenta sapere: dimidium rei erit. Nec enim totum: neque sola voluntas sufficit: sed videndum vt recta ea sit, quod sine Scientiâ non assequitur. Itaque Seneca gradationem hanc facit: Actio recta non erit, nisi Voluntas

sit recta: ab hac enim est actio. Rursus voluntas non erit recta, nisi habitus animi rectus fuerit: ab hoc enim est voluntas. Habitus porro animi non erit, sine Scientiâ: quæ Bona scilicet & Mala distinguit. Vide epist. XCv.

6. ACTA DISCORDANT.] Nam Sapientis nota, semper idem velle & nolle. Itaque nihil opus addere, cuius dictis acta: etsi quidam hoc libri, nam pertinet ad ὁμολογίας, de quâ sap.

EPIST. XXXV. I. VT STUDEAS.] Stoico sensu, Studeas: id est, philosophiæ operam naues. Vide Manuduct. II. Dissert. I.

2. NON POTEST.] Neque enim inter malos, aut inter dissimiles, Amicitia.

3. SEMPER PRODEST.] Amicitia Bonum est: Boni autem Stoica definitio, id quod prodest. Manuduct. II. Dissert. XXI.

4. NON

A tuâ, quamquam ⁴ non multum abest, rediturum: sed tamen re quoque ipsâ lætus esse volo. Venit ad nos ex his quos amamus, etiam absentibus, gaudium: sed id leue & euandum. Conspectus, & præsentia, & conuersatio aliquid habet viæ voluptatis: utique si non tantum quem velis, sed qualem velis videas. Affer itaque te mihi, ⁵ ingens munus: & quò magis infes, cogita me senem esse, te mortalem. Propera ad me, sed ad te prius profice, & ante omnia hoc cura, ut constes tibi. Quoties experiri voles, an aliquid actum sit, obserua an eadem velis hodie quæ heri. Mutatio voluntatis indicat animum natum aliubi, atque ⁶ aliubi apparere, prout tulit ventus. Non vagatur, quod est fixum & fundatum. Istud sapienti perfectè contingit, aliquatenus & ⁷ proficienti prouecto-que. Quid ergo interest? hic commouetur quidem, non tamen transit, sed suo loco nuntat: ille nec commouetur quidem.

B EPIST. XXXVI.

LAUDAT quemdam qui otio se admouit, à republicâ amouit: & ut contemnat vulgi voces. Pergat bonus esse, aut magis fieri; pergat & mortem aspernari, idque ratione.

A MICVM tuum hortare, ut istos magno animo contemnat, qui illum obiurgant, quòd umbram & orium petierit, quòd dignitatem suam destituerit, & cum plus consequi posset, prætulit quietem omnibus. Quàm utiliter negotium suum gesserit, quotidie illis ostendet. Hi quibus inuidetur, ¹ non desinent transire. alij elidentur, alij cadent. Res est inquieta, felicitas: ipsa se exagitat, mouet cerebrum, non vno genere. Alios in aliud irritat: ² hos in potentiam, illos in luxuriam: hos inflat, illos mollit, & totos resoluit. ³ At benè aliquis illam fert: sic, quomodo vinum. Itaque non est quòd tibi isti persuadeant, eum esse felicem, qui ⁴ à multis obsidetur. sic ad illum, quemadmodum C ad lacù, concurrunt: quem ⁵ qui exhauriunt, & turbant. Nugatorium & ⁶ inertem vocant. Scis quosdam peruersè loqui, & ⁷ signare contraria. ⁸ Felicem vocabant. quid ergo? erat? Ne illud quidem curo, quod quibusdam nimis horridi animi videtur & tætrici. Ariston aiebat, malle se adolescentem tristem, quàm hilarem & amabilem turbæ. ⁹ Vinum enim fieri bonum, quod recens durum & asperum visum est: non pati atatem, quod

4. NON MULTVM ABEST.] Ergo & Lucilius inter senes, aut senescentes.

5. INGENS MVNVS.] Ad vocem factumque Aeschini, qui seipse munus Socrati obtulit, ut gratus esset. Noster 1. De Benef. cap. viii.

6. ALIUBI APPARERE.] Sive vi qui in nauis, arbitrio ventorum, feruntur: sive ut in insula quadam D in aquis vagantes: ut nosser Cruternus notat.

7. PROFICIENTI.] De quibus gradibus ego in Manduct. ii. Dissert. ix.

EPIST. XXXVI. 1. NON DESINENT TRANSIRE.] Ab vno proposito in aliud, mutare vitam & statum. Sic sine epistola prioris: Hic commouetur quidem, non tamen transit.

2. HOS IN POTENTIAM.] Malim, in impotentiam.

3. AT BENE ALIQVIS.] Hæc clausula obiectiōnem habet: Atqui sunt etiam felices, qui temperant, nec abutuntur. Ita, inquit: sed qui vi vino eduntur, id est modico nec abundantis. Hoc dicere videtur: sed plura fortasse dixisse, nec integra hæc aut plena.

4. A MULTIS OBSIDETVR.] Clientibus, saluatoribusque.

5. QUI EXHAURIUNT.] Aptissime. Reuera omnes illi officiosi aliquid petunt à potentibus, aut sumunt: gratiam, pecuniam, alia quibus egent. Itaque exhauriunt: sed & turbant, quia adsidue inquietant.

6. INERTEM VOCANT.] Illam amicum, philosophia deditum. Vetus & hodiernum conuicium, in Bona Menti operatos.

7. SIGNARE CONTRARIA.] Mens & quidam, significatione contrariâ: quod item probum.

8. FELICEM VOCABANT.] Ad hunc nostrum, cum in ambitione & splendore erat? an Cornelium Sullam intelligit?

9. VINVM FIERI BONVM.] Homines cum vino comparauit etiam Alexis Comicus:

Ομοίωτατον ἀνθρώπου οἶνον τῆν φύσιν,
Τρόπον τῆν ἐστὶν τὸν ἄνθρωπον τὸν νῆον
Πολλὴν γ' ἀνάγκην, καὶ τὸν ἀνδρ' ἄπολλεσαι
Πρωτίστον, ἀπεβρίσαι τ', ἀπονήσαντα δὲ
Σκληρὸν γυνώσκει, καὶ καταστῆσαι πάλιν,
Ἡδὲν δ' ἀπασσιν τ' ἀπὸ λῶπος διατίλει: